

BÀI HỌC 10

CƠN GIẬN CỦA Ê-LI-HU

CÂU GỐC: “*Vì các tầng trời cao hơn đất bao nhiêu, thì đường lối ta cao hơn đường lối các người, ý tưởng ta cao hơn ý tưởng các người cũng bấy nhiêu*” (Ê-sai 55:9).

ĐỌC KINH THÁNH NGHIÊN CỨU TUẦN NÀY: *Gióp 13:28; Gióp 28:28; Gióp 32:1-5; Gióp 34:10-15; sách Ê-xê-chi-ên 28:12-17; Gióp 1-2:10.*

Trong cuộc tranh luận giữa ông Gióp và ba người bạn, họ đã trao đổi những ý tưởng khôn ngoan, hay đẹp, sâu xa và đầy lẽ thật. Vì thế, sách Gióp được nhiều người trích dẫn, và ngay cả các ông Ê-li-pha, Binh-đát và Sô-pha cũng được người ta trích dẫn, do các lời chỉ lý của họ. Chỉ tiếc là họ đã không phát biểu các lời ấy đúng chỗ hay đúng lúc, một lỗi lầm có thể dạy chúng ta một bài học quan trọng được tóm tắt qua các câu Kinh Thánh sau đây trong sách Châm ngôn 25:11-13: “Lời nói phải thì, khác nào trái bình bát bằng vàng có cần bạc. Người khôn ngoan quở trách lỗi tai hay nghe, Khác nào một cái vòng vàng, một đồ trang sức bằng vàng rỗng vậy. Sứ giả trung tín với người sai đi, giống như tuyết mát mẻ trong ngày mùa gặt; Vì người bỏ sức linh hồn của chủ mình.”

Thật đáng tiếc đó không phải những lời ông Gióp được nghe từ ba người bạn thân của mình. Không những vậy, tình trạng cuộc đối thoại càng trở nên tệ hơn khi thêm một người thứ tư nữa tham gia cuộc đối thoại.

NHỮNG KẺ AN ỦI “CÙNG ĐẦU”

Ngay cả sau khi ông Gióp đã làm chứng rất hùng hồn về sự trông cậy của ông nơi Đức Chúa Trời (Gióp 13:15, 16), cuộc tranh luận vẫn kéo dài qua nhiều chương, luận về những đề tài thâm sâu quan trọng liên hệ đến Đức Chúa Trời, tội lỗi, sự chết, công lý, kẻ ác, sự không ngoan, và tính cách phù du của đời người.

Xin đọc Gióp 13:28; Gióp 15:14-16; Gióp 19:25-27; và Gióp 28:28. Chân lý nào được truyền đạt qua các câu Kinh Thánh này?

Cuộc tranh biện tiếp tục qua nhiều chương vì không phe nào chịu thua phe nào. Các ông Ê-li-pha, Binh-đát, và Sô-pha dựa theo quan điểm của họ về lẽ phải, gồm ý tưởng gieo gi gặt nấy, khu khu kết luận rằng khổ nạn của ông Gióp chính là hình phạt đích đáng cho các tội ông đã phạm. Nhưng ông Gióp tiếp tục phản đối các tai ương tàn nhẫn đã tàn hại gia đình ông, và nhất quyết cho rằng ông không đáng phải chịu. Các kẻ gọi là “an ủi” nghĩ rằng lời lẽ ông Gióp trống rỗng và kiêu ngạo.

Biện hộ cho lý thuyết của mình quyết liệt tới đâu đi nữa, cả ba người bạn lẫn ông Gióp đều không hiểu hết mọi việc đang diễn ra trong hậu trường vũ trụ, bởi vì họ chỉ nói từ những gì mình thấy bằng tầm nhìn giới hạn của con người. Nếu có thể rút ra một bài học từ sách Gióp, ấy là phải biết khiêm nhường khi giải thích bất cứ vấn đề nào liên hệ đến Đức Chúa Trời và các công việc của Ngài, vì chúng ta có thể biết một số chân lý, hay ngay cả biết rất nhiều chân lý, nhưng—giống như ba người bạn của ông Gióp—chưa hẳn đã biết cách thích hợp để áp dụng các chân lý ấy.

Hãy thử nhìn quanh trong thiên nhiên. Tại sao chỉ riêng sự quan sát như vậy cũng đủ mở mắt chúng ta về tính cách giới hạn của kiến thức con người đối với cả những sự kiện đơn sơ nhất?

SỰ XUẤT HIỆN CỦA ÔNG Ê-LI-HU

Từ chương 26 tới 31 của sách Gióp ghi lại các lời phân giải cuối cùng của vai chính câu chuyện là ông Gióp, người đã chịu nhiều đau đớn. Ông đáp lại sự chỉ trích của ba bạn mình bằng những lời hùng biện bi ai thống thiết, vẫn tiếp tục giữ vững lập trường đưa ra từ đầu, rằng mình không xứng đáng phải gánh chịu các thiệt thòi hiện tại. Không còn gì để bàn nữa! Nhiều người cũng ở trong trường hợp giống như của ông Gióp, bị những thiệt thòi lớn lao mà họ không đáng phải bị chút nào. Sự kiện này dẫn tới một câu hỏi quan trọng, có lẽ là câu hỏi khó nhất trong tất cả mọi câu hỏi: Tại Sao? Trong một số trường hợp, thắc mắc về nguyên nhân của sự hoạn nạn rất dễ giải thích, ấy là do chính nạn nhân đã tự gây ra cho mình, nhưng trong phần lớn các trường hợp, nhất là như trường hợp của ông Gióp, nghi vấn trên không dễ trả lời. Do đó câu hỏi *Tại Sao Có Sự Đau Khổ* vẫn còn luôn ám ảnh nhân loại. Ở đoạn cuối của chương 31, ông Gióp tóm tắt cuộc đời của ông hết lòng kính yêu Đức Chúa Trời, cho thấy ông không hề nhúng tay trong bất cứ tội ác nghiêm trọng nào đến nỗi phải nhận lãnh bản án quá sức nặng nề. Và câu chốt của chương 31 viết như vậy: “Đến đây hết lời của Gióp.” (Gióp 31:40).

Xin đọc Gióp 32:1-5. Chuyện gì đang xảy ra, và ông Ê-li-hu tố cáo ông Gióp và các người khác về tội gì?

Đây là lần đầu tiên nhân vật Ê-li-hu được nhắc đến trong sách Gióp, tuy rõ ràng ông ta đã theo dõi cuộc tranh biện sôi nổi giữa ông Gióp và ba người bạn trong một thời gian dài, nhưng sách Gióp không ghi lại thời điểm ông Ê-li-hu có mặt. Có lẽ ông đã gia nhập sau, vì không được nhắc đến cùng một lúc với ba bạn kia. Tuy nhiên điều chúng ta biết là Ê-li-hu hoàn toàn không thỏa mãn với tất cả các lời phân giải đã được đưa ra, vì chỉ riêng trong năm câu này, ông đã nổi giận nhiều lần. Trong sáu chương kế tới, ông Ê-li-hu cố gắng giải thích các vấn đề mà bốn người kia đã nêu lên về khổ nạn của ông Gióp.

Gióp 32:2 ghi rằng ông Ê-li-hu “lấy làm tức giận Gióp, bởi vì người tự xưng mình là công bình hơn Đức Chúa Trời”; nhưng ông đã hiểu lầm quan điểm của ông Gióp. Lời chỉ trích không chính xác của ông Ê-li-hu nhắc nhở chúng ta nên cẩn thận thế nào trong việc diễn dịch lời nói của người khác? Chúng ta cần làm gì để có thể nghĩ tốt về điều người khác nói thay vì nghĩ xấu?

Ê-LI-HU BIỆN HỘ CHO ĐỨC CHÚA TRỜI

Trong lịch sử có rất nhiều bài bình luận đã được viết về ông Ê-li-hu và ý tưởng của ông, cho rằng tiếng nói của ông đã làm chuyển hướng cuộc tranh luận. Nhưng thật khó thấy nơi nào ông đã đưa ra được một ý kiến mới lạ có đủ sức thay đổi chiều hướng cuộc tranh luận, vì các ý của ông chẳng qua cũng chỉ là sự lặp lại các lý luận của ba người kia, đại khái biện hộ cho bản tính công bằng của Đức Chúa Trời trước sự đau khổ không duyên cớ của ông Gióp.

Xin đọc Gióp 34:10-15. Ông Ê-li-hu nói lên sự thật gì và nó khác tương tự thế nào với các ý kiến của ba người kia? Tại sao các lời của ông Ê-li-hu tuy đúng nhưng không thích hợp cho hoàn cảnh lúc bấy giờ?

Có lẽ một điều khó hiểu mà chúng ta quan sát thấy nơi ông Ê-li-hu cũng như nơi ba người bạn kia là thái độ lo sợ. Họ lo sợ điều gì? Họ lo sợ rằng Đức Chúa Trời có thể thực sự không phải là Đấng mà họ vẫn luôn hình dung, tức là Đấng toàn thiện, toàn năng và đầy đầy sự công bình theo trí tưởng tượng của họ.

“Vì mắt Đức Chúa Trời xem xét đường lối loài người, Ngài nom các bước họ. Chẳng có tối tăm mù mịt nào Cho kẻ làm ác ẩn núp mình được” (Gióp 34:21, 22).

“Kìa, Đức Chúa Trời có quyền năng, không khinh bỉ ai; Trí huệ Ngài rất rộng lớn. Ngài chẳng bảo tồn mạng sống của kẻ gian ác, Nhưng xử đoán công bình cho kẻ khổ nạn. Ngài chẳng xây mặt khỏi người công bình; Song Ngài khiến họ đồng ngôi cùng các vua trên ngôi mãi mãi, Và họ được cao trọng” (Gióp 36:5-7).

“Luận về Đấng Toàn năng, ta không tìm thấy đến Ngài được: Ngài vốn rất quyền năng, rất chánh trực và công bình cực điểm, không hề hà hiếp ai. Bởi cố ấy nên loài người kính sợ Ngài; Ngài không đoái đến kẻ nào tưởng mình có lòng khôn ngoan” (Gióp 37:23, 24).

Giả sử các nhận xét trên đây về bản tánh của Đức Chúa Trời đều đúng cả, chúng ta sẽ dễ dàng kết luận rằng ông Gióp đã lãnh một bản án đích đáng, vì không còn cách giải thích nào khác. Tuy nhiên xét cho kỹ, ông Ê-li-hu thật ra không biện hộ cho Đức Chúa Trời, nhưng tự biện hộ cho lập trường của mình, đang bị lung lay trước những tai ương bất công đã đổ xuống trên đầu một tín nhân công chính.

Đã có bao giờ bạn ở trong trường hợp khiến bạn phải lo sợ rằng nó sẽ làm bạn mất đức tin hay không? Nhìn lại lúc ấy, bạn nghĩ bạn đã có thể hành động khác hơn không?

ĐIỀU ÁC THẬT VÔ LÝ

Cả bốn người tranh biện với ông Gióp đều là người tin Chúa, và họ tin rằng Ngài là rất công bình; nhưng họ vấp phải một chướng ngại khá lớn là làm thế nào để giải thích tình trạng của ông Gióp cho phù hợp với quan điểm mà họ có về cá tính của Đức Chúa Trời. Thật đáng tiếc họ đã lựa chọn một lập trường sai lầm, làm cản trở việc tìm hiểu nguyên nhân của sự đau khổ của ông Gióp.

Bà Ellen G. White đã nhận xét như thế này: “Không thể giải thích lý do hay mầm mống của tội lỗi... Tội lỗi là kẻ xâm lăng. Nó chẳng có duyên cớ nào, đầy bí ẩn và không cắt nghĩa được. Giải bày duyên cớ của tội lỗi không khác gì binh vực cho nó, vì nếu một cái tội có lý do hay nguyên nhân chính đáng, thì nó là điều đáng phải làm, và như vậy chẳng còn được xem là tội lỗi nữa.” – Phong trích từ trang 492, 493, *The Great Controversy*.

Bà Ellen G. White dùng chữ “tội lỗi”, nhưng giả sử chúng ta thay chữ ấy bằng một chữ khác đồng nghĩa như chữ “điều ác”, thì có lẽ câu được trích trên sẽ gắn gũi với lối nói phổ thông hơn, chẳng hạn khi có một tai biến khủng khiếp, người ta hay thốt lên: “Tôi không thể nào hiểu được chuyện ấy!” hoặc “Việc này thật vô lý!” Đây cũng là những lời than oán mà ông Gióp đã thốt lên từ đầu.

Lý do ông Gióp và các bạn mình không thể giải thích được thảm cảnh đã xảy ra là vì điều ác hết sức phi lý. Nếu chúng ta có thể hiểu được điều ác hay nghĩ nó có lý, sự kiện ấy chứng tỏ điều ác hợp lý, và như vậy không còn là điều ác nữa, hay không còn mang tính cách của một thảm kịch, bởi vì nó phục vụ một mục đích hữu lý.

Xin đọc các câu Kinh Thánh sau đây về sự sa ngã của Sa-tan và khởi nguyên của tội ác. Sự sa ngã của Sa-tan có lý không? (Ê-xê-chi-ên 28:12-17).

Sa-tan là một thực thể hoàn hảo, được tạo nên bởi một Đấng Tạo Hóa cũng hoàn hảo, trong một môi trường hoàn hảo. Sa-tan được nhiều tôn trọng, đầy dẫy sự khôn ngoan và diễm lệ, trang sức bằng ngọc quý, “là một chê-ru-bin được xúc dầu”, được lập “lên trên hòn núi thánh của Đức Chúa Trời”. Tuy được hưởng mọi ơn phước ấy cùng với diễm phúc được ban cho thật dư dật, Sa-tan vẫn tự huỷ hoại và để điều ác chinh phục. Làm sao ai có thể giải nghĩa được hiện tượng điều ác làm huỷ hoại ác thần?

Bạn có kinh nghiệm nào về tính cách phi lý và huyền bí của điều ác?

SỰ THÁCH ĐỐ CỦA ĐỨC TIN

Các nhân vật trong Gióp chỉ là phạm nhân yếu đuối nhìn đời “như trong một cái gương, cách mập mờ” (I Cô-rinh-tô 13:12), dựa trên một vốn liếng hiểu biết giới hạn về bản chất của thế giới thuộc thể và thuộc linh. Cũng đáng chú ý là trong suốt cuộc tranh luận về sự kiện các điều ác tấn công ông Gióp, không người nào, gồm cả ông Gióp, đề cập đến vai trò của ma quỷ. Ma quỷ mới chính là thủ phạm của tất cả các tai ương của ông Gióp. Các bạn của ông Gióp, nhất là ông Ê-li-hu, cả quyết là họ nói đúng (xin đọc Gióp 36:1-4), nhưng thật ra đã bế tắc trong nỗ lực giải thích các tai ương này, và ông Gióp cũng biết họ đã thất bại.

Ngay cả chúng ta, những người am hiểu trận chiến vĩ đại giữa thiện và ác đang diễn ra phía sau cuộc đời ông Gióp, có chắc là đã suy luận và giải thích một cách thỏa đáng trạng thái của ông Gióp? Xin đọc Gióp 1-2:10 lần nữa. Dấu nguyên nhân của sự đau khổ của ông Gióp đã được tỏ bày cho chúng ta một cách tận tường, chúng ta vẫn còn một số thắc mắc khác.

Chúng ta đã quen thuộc với cuộc đối thoại giữa Đức Chúa Trời và Satan trong các chương đầu của sách Gióp, cũng như có một cái nhìn toàn cảnh mà không nhân vật nào trong chuyện có được. Tuy vậy, một số nghi vấn vẫn không dễ trả lời. Như chúng ta đã học, rất trái với quan niệm cho rằng tội ác nào đó ông Gióp đã phạm trong quá khứ đã đưa tới hậu quả hiện tại, ông Gióp công chính không chỗ trách được, đến nỗi khiến Đức Chúa Trời phải ngợi khen ông Gióp trước mặt ma quỷ. Nhưng nếu nói như vậy, hóa ra sự công bình và quyết tâm phải trung tín với Đức Chúa Trời của ông đã đem lại tai họa? Chúng ta cần hiểu vấn đề này như thế nào? Mà ngay cả nếu ông Gióp có hay biết chuyện ma quỷ thách đố Đức Chúa Trời trên mạng sống của mình, chẳng lẽ ông không biết kêu cầu: “Lạy Chúa ôi, xin Chúa hãy dùng ai đó khác. Xin Ngài trả lại cho con sức khỏe, con cái và tài sản!” Ông Gióp hẳn không muốn làm một con vật thí nghiệm. Thật bất công cho ông và gia quyến ông.

Cuối cùng Đức Chúa Trời đã thắng trò đánh cược của ma quỷ trên sự trung tín của ông Gióp, nhưng chúng ta biết ma quỷ vẫn chưa chịu chấp nhận bị thua cuộc (Khải huyền 12:12). Nếu vậy, nổi truan chuyện mà ông Gióp phải vượt qua với quá nhiều máu và nước mắt nhằm cho mục đích gì? Và bất cứ lợi ích nào đạt được từ sự thử thách ấy có đủ để đền bù cho những sinh mạng bị mất, cũng như nỗi đau đớn vô vàn từ thể xác tới tâm hồn của ông? Chúng ta trong ưu thế lịch sử ngày nay mà vẫn còn bận tâm vì các nghi vấn này, thử hỏi ông Gióp vào thời ấy còn bận tâm biết dường nào! Và đây là một trong các bài học rất quan trọng mà chúng ta học được từ ông Gióp: chúng ta phải sống bằng đức tin chứ không phải chỉ bằng sự vật hữu hình. Chúng ta phải trông cậy nơi Đức Chúa Trời và trung tín với Ngài, ngay cả trong những lúc giống như lúc ông Gióp đã sống qua, là lúc không thể lý luận hay cắt nghĩa được tại sao sự việc đã xảy ra cách này hay cách khác. Nếu mọi sự việc đều có thể được cắt nghĩa gọn ghẽ với các lý do thấu đáo, thì chúng ta không còn cần tới đức tin. Trái lại, chúng ta cần tới đức tin và sống bằng đức tin như ông Gióp đã làm, nếu chúng ta hoàn toàn phó thác cuộc đời mình cho Chúa và vâng phục Ngài.

Những việc gì bạn không hiểu hết nhưng bạn trông cậy nơi Chúa? Làm thế nào để bạn có thể tiếp tục gia tăng lòng trông cậy vừa kể mặc dù bạn không có câu trả lời cho các nghi vấn của mình?

TỰ TƯỜNG BỒ TÚC:

Trong một bài thảo luận về vấn đề niềm tin và lý trí, tác giả John Hedley Brooke đã bàn về quan điểm của triết gia Đức Immanuel Kant (1724–1804), là người muốn tìm hiểu đâu là giới hạn của tri thức, nhất là trong lãnh vực các hành động của Thượng Đế. Theo nhận xét của ông Brooke, đối với ông Kant, “con người chỉ có thể cảm nhận được phương cách của Thượng Đế bằng niềm tin, chứ không bằng tri thức. Và ông Kant đã chọn ông Gióp là thí dụ điển hình cho tấm lòng trung kiên trước những thử thách tốt cùng khi bị mất tất cả, chỉ ngoại trừ một lương tâm thanh thản. Trong tinh thần hàng phục thánh ý Đức Chúa Trời, ông Gióp đã quyết định rất chính xác khi khước từ các lời cổ vấn của các bạn mình, là những người đang cố gắng tìm cách giải thích các lý do của các phong ba trong cuộc đời ông. Lợi thế trong vai trò của ông Gióp là niềm tin ông có nơi những gì ông biết: Ông đã tự hỏi Đức Chúa Trời có ý gì khi Ngài cho phép những điều thương đau xảy đến với ông và bắt ông phải gánh chịu.” – Phỏng trích từ trang 207 và 208, *Science and Religion* (New York: Cambridge Univeristy Press, 2006).

Các bạn ông Gióp tưởng họ có thể đưa ra một lời giải thích đơn giản cho trường hợp của ông. Theo họ, nguyên nhân của các hoạn nạn của ông Gióp chính là tội lỗi của ông, đưa đến hậu quả đau khổ cho ông. Lời giải thích này nghe có vẻ hữu lý và rõ ràng, nhưng sai hoàn toàn. Đây là một thí dụ điển hình rằng Đức Chúa Trời và nhân tình thế thái quanh ta không hẳn lúc nào cũng phù hợp với lối suy nghĩ của chúng ta về cách Ngài hành động.

ĐỀ TÀI THẢO LUẬN:

1. Trong suốt cuộc tranh luận trải qua nhiều ngày về tình cảnh của ông Gióp và duyên cớ của tình cảnh ấy, không ai đá động vai trò chủ chốt của ma quỷ. Tại sao? Sự thiếu sót ấy cho chúng ta thấy gì về kiến thức giới hạn của các nhân vật trong Gióp, mặc dù họ biết nhiều sự thật?
2. “Giả sử chúng ta dựa trên sự khôn ngoan của chính mình để thành công trong các nhiệm vụ được giao phó, thì như thế nào nếu chúng ta nhận lãnh và gánh vác một gánh nặng mà Chúa không hề giao phó và không có sự nâng đỡ của Ngài? Nhưng khi chúng ta thật sự tin rằng Đức Chúa Trời thương yêu và muốn làm lợi ích cho chúng ta, chúng ta sẽ thôi lo lắng về tương lai, và sẽ tin tưởng nơi Ngài như trẻ thơ tin tưởng nơi cha mẹ triu mến. Được vậy, các muộn phiền và đau khổ của chúng ta sẽ rơi rụng đi, vì ý riêng của chúng ta được hòa hợp theo ý thánh của Cha trên trời.” – Phỏng trích từ trang 100, 101 *Thoughts From the Mount of Blessing*, của tác giả Ellen G. White. Chúng ta học lối tin tưởng và đức tin để cập ở đây như thế nào? Các lựa chọn hiện thời nào của chúng ta sẽ củng cố hay làm suy nhược niềm tin quý báu của mình?